

A hivatkozás etikája

Fazekas Imre

2018-ban „A Nyugat-Mecsek Tájvédelmi körzet és közvetlen környéke nagylepkéinek (Lepidoptera) áttekintése az 1965 óta végzett megfigyelések alapján” címmel egy terjedelmes és fontos mecseki tanulmány jelent meg. A szerző 763 nagylepkéfaj lelőhelyadatait közli a Ny-Mecsek TK területéről. Bemutatja a védett-, a ritka-, a jellemző-, a vándor- és az ún. eltűnő-, s „megjelenő” fajokat.

Ha gondosan tanulmányozzuk a „Bevezetés” c. fejezetet, akkor számos anomáliára figyelhetünk fel. A terület geológiájára, növénytársulásaira vonatkozó utalások túl általánosak, nélkülözik a legalapvetőbb irodalmi források minimális megjelölését. Ami pedig a „Bevezetés” záró bekezdésében a területet érintő ún. „összefoglaló” lepkészeti munkákra vonatkozik rendkívül hiányos, sőt megtévesztő; szakmailag is, és etikailag is erősen kifogásolható. A szerző vagy nem ismeri a címben jelzett földrajzi terület 1965 és 2017 közé eső megjelent publikációit, vagy szándékosan mellőzte azokat. Evvel nem csak szakmai-etikai szabályokat sértett meg, de megfosztotta az olvasókat is a korrekt tájékozódástól.

Minden tudományos közlemény a szerző publikációs kultúrájának tükörképe. A hivatkozások valamennyi tudományos dolgozat integráns részét képezik, ezek nagyon sokat elárulnak a szerzőről; szakmai hozzáértéséről csakúgy, mint erkölcsi tartásáról. A kutató alapvető erkölcsi kötelessége, hogy megemlítsék munkájában azoknak a kutatótársaknak az írásait, akik már korábban hozzájárultak az adott taxonómiai csoport, vagy földrajzi terület ismereteinek bővítéséhez. A nevek, a publikációk, akkor is említésre méltók, még akkor is érdemes olvasók figyelmébe ajánlani, ha a szerző közvetlenül nem merített írásaikból. A fentieket már Plinius (Kr. u. 23–79.) is tudta és pontosan feljegyeztet minden forrásmunkát.

Minden tudományos munka komolyságát nagymértékben meghatározza, hogy a szerző milyen mélységben és alaposan dolgozza fel a szakirodalmat. A fentiekből következően nem lehet csodálkozni azon sem, hogy több a Ny-Mecsek TK-ben élő fajról (pl. *Arctia festiva*, *Eilicrinia trinotata*, *Eupithecia ericeata*, *E. vulgata*, *Lopinga achine*, *Prodotis stolidia*, *Rileyana fovea*, *Saturnia pavonia* stb.) nem tud a szerző.

Taxonómiai szempontból is számos problémát találunk a tanulmányban: az *Eupithecia pulchellata* nem szinonimája az *E. pyreneata*-nak, hanem önálló faj. A *Hypomecis danieli* mecseki előfordulására semmilyen bizonyíték nincs. Sok száz genitália vizsgálat után, az összes „*danieli*” forma *H. roboraria*-nak bizonyult.

Hasonló, de bonyolultabb a helyzet a *Saturnia pavonia* – *S. pavoniella* „fajpár” esetében is; a hazai populációk egzakta vizsgálata még nem történt meg. A szerző szerint az „*Eudia pavonia*” a *Saturnia pavoniella* szinonimja. Ezt egyetlen európai kutatás soha nem igazolta, ha meg igen, akkor miért nem nevezi meg a forrásmunkát.

Írásomnak nem célja, hogy közöljem a kimaradt nyugat-mecseki fajok névjegyzékét, valamint a mellőzött szerzők hivatkozásait, felsoroljam forrásmunkáikat, hiszen ez több oldalt igényelne.

Ha néhányan úgy gondolják, hogy a fentiekben vázolt kritikai szakmai- és etikai észrevételek egyedül csak a címben jelzett munkára érvényesek, akkor tévednek. Érdemes kézbe venni néhány hazai molylepke faunisztikai közleményt is, ezekben egy másik szerző tendenciózusan követi el mindezeket immáron évtizedek óta; megteheti, mert bizonyos folyóiratokban nem megfelelő a szakmai lektorálás.

Források:

- http://mhht.eu/hadtudomany/2008/3_4/140-152.pdf
- http://real.mtak.hu/27020/1/Foris_2013_A%20kutat%C3%B3i%20etika...pdf
- <http://www.linkgroup.hu/docs/Kutatas-kozles-termtud.pdf>
- <https://hhk.uni-nke.hu/document/hhk-uni-nke-hu/Teljes%20sz%C3%B6veg!.pdf>